

Hələ də davam edən koronavirus pandemiyası dünyanın bütün ölkələri kimi, Azərbaycanda da çoxsaylı fəsadlar törətdi. Sənaye müəssisələrinin, turizm-xidmət sektorunun işləməməsinin törətdiyi maddi zərəri dövlət kompensasiya etsə də, mənəvi itkilərimizin, bu amansız bəlanın apardığı dəyərli insanlarımızın əvəzini heç zaman, heç kəs verə bilməyəcək. Həmin insanlardan biri də görkəmli rəssam, 1988-ci ilin fevralından ömrünün son gününədək Qarabağ mövzusunda yaradıcılığının əsas xətti kimi qoruyub saxlayan Vaqif Ucatay idi.

Sadəlikdən doğan böyüklük

Bu unudulmaz və dəyərli sənətkar haqqında qələmə aldığım sətirləri onun 12 il əvvəl – 2009-cu ilin iyulunda “Ekspress” qəzetinə verdiyi bir müsahibənin ürəyimə yatan məqamı ilə başlamaq istəyirəm. Jurnalistin sifarişlə işlemək barədə verdiyi sualı rəssam belə cavablandırır: “Sifarişli işi o zaman qəbul edirəm ki, o mənim sabahıma ləkə gətirməsin. Necə ola bilər, bu gün pul alıb xərcləyirəm, sifariş də yerinə yetirirəm, ancaq sabahıma qara ləkə salım. Ac qalaram, ailəmi, uşaqlarımı

borcla dolandıraram, ancaq buna getməyər... Sadə bir adam ağbirçək anasının portretini sifariş edirsə, “baş üstə” deyərək qəbul edirəm. Elə bilirəm ki, öz anamın portretini çəkirim”.

Həmin anasını öz anası kimi qəbul etməyi bacarmağın bir adı var idi – sadəlik. Fərdin bütün böyüklüklərinin isə sadəliklərdən yarandığını hamı bilir. Vaqif əmi, sözün həqiqi mənasında, həm sadə adam idi, həm də böyük sənətkar.

Bir çox insanı keyfiyyəti tək vücuda sığdıran, Azərbaycanın tanınmış rəssamı Vaqif Ucatay (Hüseynov) 1955-ci il iyunun 22-də Şabran rayonunda anadan olmuşdur. Kiçik yaşlardan evlərinin divarlarında asılan tablolarla saatlarla tamaşa edən balaca Vaqif, çox keçmədən – səkkiz yaşında olarkən özündə rəssamlığa meyli hiss etmişdir. O, dördüncü sinifdə oxuyarkən taleyini bu sənətlə bağlamağa qərar vermişdi. Məktəbi bitirdikdən sonra – 1972-ci ildə Əzim Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Məktəbinin Boyakarlıq fakültəsinə daxil olmuş və nəhayət, uşaq yaşlarından sevdiyi sənətin incəliklərini öyrənmək imkanı əldə etmişdir. 1973–1975-ci illərdə Sovet ordusunda hərbi xidmət keçdikdən sonra rəssamlıq təhsilini davam etdirmişdir.

Vaqif Ucatay daha sonra sənət təhsilini davam etdirmək üçün Leninqrada (indiki Sankt-Peterburq) yollanmış, təhsil alacağı akademiyanın ünvanını belə bilmədiyi halda, təqdim edəcəyi diplom işinin mövzusunda çoxdan xəyal dünyasında canlandırmışdı.

Bir çox çətinliklərlə üzləşməsinə baxmayaraq, 1981-ci ildə Leninqradda Repin adına Rəssamlıq Akademiyasının Boyakarlıq fakültəsinə daxil olmuş, 1987-ci ildə akademiyanı bitirmişdir.

Ucatay akademiyaadakı təhsilini dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin 1941-ci ildə – Peterburq şəhəri hər tərəfdən mühasirədə olduğu zaman orada keçirilən 800 illik yübleyinə həsr etdiyi “Nizami işığında” adlı böyük həcmli tablo ilə başa vurmuşdur. Milli kimiyimizlə bağlı olan bu tablo, əslində,

akademiyanın fondunda saxlanılmalı olduğu halda, rəssamın uzunsürən səyləri nəticəsində 1988-ci ildə Vətənə gətirilmişdir. Hazırda əsər Nizami adına Ədəbiyyat Muzeyində saxlanılır.

O, 1990-cı ildən karikatura janrına yönəlir. Vaqif Ucatay Azərbaycan Karikaturaçı Rəssamlar Birliyinin və FECO (Beynəlxalq Karikaturaçıları Təşkilatları Federasiyası) qrupunun üzvü idi. Əsərləri bir sıra kitab və jurnallarda çap olunmuşdu. 1993-cü ildən pedaqoq-rəssam kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Rəssamın ilk fərdi sərgisi 2007-ci ildə açılmışdır. İstiqlal Muzeyində, Rəssamlar İttifaqında, İncəsənət Muzeyində dəfələrlə sərgiləri təşkil olunan Vaqif Ucatayın əsas yaradıcılıq istiqaməti milli-mənəvi dəyərlərə, türkçülüyə bağlı həyat yolu ilə yaxından əlaqəli idi.

2009-cu ildə ilk dəfə soyqırımına həsr edilmiş fərdi sərgisi keçirilmişdi. Həmin tarixdən etibarən rəssamın hər il 20 Yanvar hadisələrinə, Xocalı soyqırımına həsr edilmiş sərgiləri təşkil edilir.

Bundan əlavə, rəssam erməni vəhşiliklərindən bəhs edən “Bax! Gör! Unutma!” adlı kitabın müəllifidir. Qarabağ münafiqəsi dövründə və ötən əsrin əvvəllərində ermənilərin azərbaycanlılara qarşı törətdiyi aqilasığmaz cinayətləri əks etdirən kitab Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə köməyi və “Jurnalistika və İnkişaf Mərkəzi” İctimai Birliyinin təşəbbüsü ilə elektron formatda işıq üzə görüb. “Azərbaycan həqiqətləri və erməni vəhşilikləri” rəsm əsərlərindən ibarət

“Bax! Gör! Unutma!” layihəsi çərçivəsində işıq üzə gören kitab Azərbaycan, rus və ingilis dillərindədir. Kitabda əks olunmuş 69 rəsm əsərinin hər biri əsirlikdə olmuş və erməni vəhşiliklərinə məruz qalmış canlı şahidlərin danışdığı faktlar əsasında ərsəyə gəlib.

Vaqif Ucatayın ən böyük arzusu Qarabağı, işğal altında olan rayonlarımızı azad görmək idi. Vətən müharibəsindəki qələbəyə ən çox sevinənlərdən biri olan rəssamın sevincinin həddi-hüdudu yox idi. O, hələ döyüşlərin davam etdiyi günlərdə, tez-tez deyirdi ki, müharibə bitsin, mütləq torpaqlarımızı ziyarət etməliyik. Müharibə bitdi, təəssüf ki, azad Qarabağı ziyarət etmək ona nəsib olmadı. Amma əminliklə söyləmək olar ki, yaşarkən qəlbi Vətənlə döyünən Vaqif Ucatayın ruhu o yerləri bir çoxumuzdan əvvəl ziyarət etmişdi.

İmran ƏLİYEV,
“Xalq qəzeti”